కథా కౌముది

చివరకు మిగిలేది

- తాటిపాముల మృత్యుంజయుడు

కౌముది-రచన పోటీల్లో తెలుగుపీపుల్.కామ్ వారి విశిష్ట పురస్కారం పొందిన కథ

"అంకుల్! నాన్న మిమ్మల్ని చూడాలనుకుంటున్నాడు. మీరు ఒకరోజు సెలవు తీసుకుని మన ఊరు వెళ్ళగలరా? వీలైతే అదీ ఈ రోజే" అంటూ ఉదయం ఫోను చేసి చెప్పిన ఫణీంద్ర మాటలు పదేపదే చెవుల్లో వినిపిస్తున్నాయి.

ఫణీంద్ర రామం కొడుకు. హైదరాబాద్‌లో ఈ మధ్యనే ఉద్యోగం మొదలెట్టాడు. నేను, రామం చిన్ననాటి స్నేహితులం. ఒకే ఊళ్ళో పుట్టి పెరిగి హైస్కూల్ వరకు కలిసి చదువుకున్నాం. పెరిగి పెద్దయి దారులు వేరైనా మా స్నేహం నిరాటంకంగా కొనసాగుతూనే ఉంది. రామం హైస్కూల్లో ఇంగ్లీష్ టీచర్‌గా పనిచేసేవాడు. ఈ మధ్యనే వాలంటరీ రిటైర్మెంట్ తీసుకుని శేషజీవితాన్ని సొంత ఊరిలో గడుపుతున్నాడు. అమ్మానాన్నలు గతించిన తర్వాత నేను ఉన్న కాస్తంత ఆస్తిపాస్తులు అమ్మేసి హైదరాబాదులో సెటిల్ అయ్యాను. రామం ఏదైనా పనిమీద హైదరాబాదు వచ్చినప్పుడు నన్ను కలుస్తుంటాడు. నేను వీలు చూసుకుని అతను పనిచేసే ఊరికి వెళుతుండేవాణ్ణి.

"ఏమిటో ఈసారి అంత అర్జంటు?" స్వగతంగా మరోసారి అనుకుంటూ పరిగెడుతున్న బస్సులోనుండి బయటకు చూసాను. మరుసటి రోజు పౌర్ణమి. మబ్బుల్లేని స్వచ్ఛమైన ఆకాశంలో నెలరాజు వెండిపళ్ళెంలా వెలుగుతున్నాడు. రోడ్డుకు ఇరుపక్కలా చెట్లమీద పిండారబోసినట్లు వెన్నెల పడుతున్నది. వేగంగా పరిగెడుతున్న బస్సులో నుండి నిండు చంద్రుణ్ణి చూస్తూ అలాగే ఉండిపోయాను.

ఇంతలో ఓ చల్లగాలి తెమ్మర విసురుగా వచ్చి ముఖానికి తగిలింది. కిటికీ అద్దాన్ని లాగి మూసాను. గబగబ అరచేతుల్ని రాచుకుని వేడిని చెంపలకు అద్దుకున్నాను. కప్పుకుందామంటే దుప్పటి లేదు. ప్రయాణపు హడావుడిలో ఓ జతబట్టలు, లుంగీ, తువ్వాలు మాత్రమే సర్దుకున్నాను. ఒళ్ళంతా దగ్గరకు ముడుచుకుని చేతులను మోకాళ్ళ మధ్యలో దాచాను. చలి కొద్దిగా తగ్గింది. కొద్దిసేపటికి మగతగా నిద్రపట్టింది..

❀ ❀ ❀

తెల్లారేసరికి బస్సు ఊరికి చేరుకుంది. తూర్పుకొండలు సూర్యుణ్ణి బలవంతంగా ప్రసవిస్తున్నట్టున్నాయి. ఆకాశంలో నారింజవర్ణం నిండుకుంది. రామం ఇల్లు బస్ స్టాండుకు దగ్గరలో ఉంది కాబట్టి నడవటం మొదలుపెట్టాను.

చిన్నప్పటినుండి తెలిసిన పరిసరాలే. కాని ప్రతిసారీ ఏదో మార్పులు కనిపిస్తున్నాయి. పాతకట్టడాలు అదృశ్యమవుతున్నాయి. వాటిస్థానే కొత్త కట్టడాలు ప్రత్యక్షమవుతున్నాయి. "రామానికి అంత అగత్యం ఏమొచ్చి ఉంటుంది?" అనుకుంటూ గబగబా నడిచాను.

ఇంటిముందు గేటూ తెరుచుకుని లోపలికి నడిచాను. అతని పూర్వీకులు కట్టిన ఇల్లు అది. తల్లితండ్రుల తదనంతరం అతను ఆ ఇంటిలోనే ఉంటున్నాడు.

ఇంటిముందు అరుగుమీద కూర్చుని ఉన్నాడు రామం. తెల్లటి లుంగీ కట్టుకున్నాడు. అప్పుడే ప్రాతః సంధ్య చేసినట్టున్నాడు. నుదుటి మీద విభూది రేఖలు తెల్లగా అగుపడుతున్నాయి. ఎంతకాలమైనా సంధ్యావందనం చేయడం మాత్రం మానుకోలేదు రామం.

నన్ను చూడగానే "హలో, సుదర్శన్!" అంటూ లేచి ఎదురొచ్చాడు. చేతిలో చేయి కలిపి ఆలింగనం చేసుకున్నాడు. వెళ్ళి అరుగుమీద కూర్చున్నాను. నిద్రమత్తు వదిలించుకోటానికి ఒళ్ళు విరుచుకున్నాను. ప్రయాణపు బడలిక నెమ్మదిగా వదిలినట్టయింది.

రామం ఉద్ధరిణిలో నీళ్ళను అరుగు పక్కనున్న గులాబీ మొక్కలకు పోసాడు. కొద్ది రోజుల క్రితమే నాటినట్లున్నాయి. వాటికి రంగు రంగుల మొగ్గలు తొడుగుతున్నాయి.

"మొగ్గలు చాలా అందంగా ఉన్నాయి కదూ.... మొక్కలకు నీళ్ళు పోసి ప్రేమగా పెంచితే అవి బదులుగా పూలతో మనల్ని పలకరిస్తాయి."

'నన్ను అర్జంటుగా రమ్మని ఇతను ఇంత నింపాదిగా మాట్లాడుతున్నాడేమిటి?' నాకు ఆశ్చర్యం కలిగింది. రామానికి ఇలా మొక్కలు పెంచే అలవాటు ఇంతకు ముందు లేదు.

"ఇదుగో లక్ష్మి! సుదర్శనం వచ్చాడు. కాఫీ సంగతి చూడు" అంటూ ఇంట్లోకి కేకేశాడు.

రామం భార్య లక్ష్మి. "ప్రయాణం బాగా జరిగిందా, అన్నయ్యా" బయటికొచ్చి పలకరించింది. నవ్వు స్థానే లక్ష్మి ముఖంలో గంభీరత కనిపించింది. రామం, లక్ష్మి ముఖాల్లో ఉన్న తేడా స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. నేను కలవరపడ్డాను. 'బాగానే జరిగింది' అంటూ ముక్తసరిగా సమాధానం చెప్పి ముఖం కడుక్కోటానికి లేచాను, కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని వచ్చేసరికి కాఫీ సిద్ధంగా ఉంది.

కాఫీలు తాగిన తర్వాత "పద. అలా తోటవరకు వెళ్ళి వద్దాం" రామం ప్రతిపాదించాడు.

"పద" అంటూ లేచాను.

నేను ఎప్పుడు వచ్చినా ఉండే కార్యక్రమం ఇదే రాత్రి బస్సులో ప్రయాణం చేసి ఉదయాన్నే రామం ఊరు చేరుకుంటాను. కాఫీలు పూర్తయ్యాక పిచ్చాపాటి మాట్లాడుతూ అలా తోటవరకు వెళ్ళొస్తాం. మధ్యాహ్నం భోజనాలు పూర్తయ్యాక ఊళ్ళోని పరిచయస్తుల్ని కలవడం, తిరిగి రాత్రి బస్సెక్కి ఉదయంలోగా హైదరాబాదుకు చేరుకుంటాను.

ఊరి బయటకు నడవటం మొదలుపెట్టాం. దారి మధ్యలో పరిచయస్తులు కలిస్తే వాళ్ళను పలకరించుకుంటూ ముందుకు సాగి తోటలోకి అడుగుపెట్టాం. ఒక పక్క నిమ్మచెట్లు ఆకులతో, విరగ్గాసిన కాయలతో ఆకుపచ్చని వస్త్రాలు కట్టుకున్న ముత్తైదువుల్లా నిండుగా ఉన్నాయి. మరోపక్క ఏపుగా ఎదిగిన కాయలతో మామిడి చెట్ల కొమ్మలు భారంగా కిందకి వంగి, "ఇక ఈ భారం మోయలేము" అంటున్నట్టు గాలికి అటు ఇటు నెమ్మదిగా ఊగుతున్నాయి. మా మధ్య ఇంకా నిశ్శబ్దం రాజ్యమేలుతోంది. అప్పుడు నాకు తెలిసొచ్చింది, నిశ్శబ్దం ప్రశాంతంగానే కాకుండా, మోయలేనంత భారంగా కూడా అనిపిస్తుందని.

రామం అసలు విషయం మొదలెడతాడేమోనని ఎదురుచూస్తున్నాను. అతను ఎంతకూ పెదవి కదపకపోతే నేనే మొదలెట్టాను.

"రిటైర్మెంట్ జీవితం ఎలా ఉంది, రామం" నిశ్శబ్దాన్ని ఛేదిస్తూ అడిగాను.

"ఇదుగో రోజులు లెక్కబెడుతున్నాను" ఠక్కుమని సమాధానం చెప్పాడు రామం. అంత వేగంగా సమాధానం చెప్పిన అతని ముఖంలోకి చూశాను. చాలా గంభీరంగా ఉన్నాడు.

ఆ మాటలకు ఖంగు తిన్న నేను "నువ్వు గమ్మత్తుగా మాట్లాడుతున్నావు" అంటూ అతని మాటల్ని తేలిక చేయటానికి ప్రయత్నించాను.

రామం ముఖంలో కళలేని నవ్వు వెలిసింది.

"రోజు రోజుకూ ఆయుర్దాయం తరిగి పోతుంటే 'ఎలా ఉన్నావు?' అని అడిగితే ఏమి చెప్పాలి, సుదర్శన్!"

అతని మాటలు విన్న నేను ఒక్కసారిగా ఊపిరి పీల్చుకుని, "ఓ అదా నువ్వనేది. నిజమే, కాలం గడుస్తుంటే మనమంతా ముసలివాళ్ళం అవుతాం గాని తిరిగి యవ్వనం వస్తుందా ఏమిటీ" నవ్వు తెచ్చిపెట్టుకుంటూ అన్నాను.

"అది కాదు నేననేది. నాకు నిజంగానే కౌంట్ డౌన్ మొదలయ్యింది. డాక్టర్లు ఈ మధ్యనే చెప్పారు.. నేను ఇంకా కొద్దినెలలకంటే ఎక్కువగా బతకనని" శూన్యంలోకి చూస్తూ చెప్పాడు.

నా వెన్ను ఒక్కసారిగా జలదరించింది. నడుస్తున్న నేను అక్కడే ఆగిపోయాను. కొన్ని క్షణాలు నేను వింటున్నది నిజమా అని సంశయించాను.

"ఈ విషయం చెప్పటానికే నిన్ను రమ్మన్నాను. గత కొన్ని నెలలుగా నీరసంగా ఉంటూ, తొందరగా అలసిపోతుంటే వయసుపైబడుతుంది కదా, విటమిన్ల లోపమేమో అనుకున్నాను. విటమిన్ల టాబ్లెట్లు వాడటం మొదలెట్టాను. కాని రోజు రోజుకూ బలహీనత ఎక్కువౌతుంటే డాక్టరు వద్దకు వెళ్ళాను. రక్తపరీక్షలు జరిపి నాకు లుకేమియా కాన్సరుందని తేల్చేసారు."

రామం మాటలు వింటుంటే నా గుండె వేగంగా కొట్టుకోవటం ప్రారంభించింది. అతని ముఖంలోకి చూడటానికి నాకు ధైర్యం చాలటం లేదు. నేలకేసి చూస్తూ రామం చెప్పే మాటలు వినటం మొదలుపెట్టాను.

"నాకు వచ్చింది అక్యూట్ లుకేమియా. ఈ వ్యాధి త్వరత్వరగా రక్తం ద్వారా శరీరమంతా వ్యాపిస్తుంది. మందులవల్ల దీన్ని నిర్మూలించటం వీలుకాని పని. ఈ మహమ్మారి శరీరాన్ని క్రమంగా లోబరుచుకుంటుంది. మరణమే దీనికున్న ఒకే ఒక్క సమాధానం."

రామం చాలా నింపాదిగా చెప్పుకు పోతున్నాడు. ముఖంలో ఏమ్రాత్రం ఆందోళన కనిపించటం లేదు. నిర్ఘాంతపోయి వింటున్న నాకు కాళ్ళలో ప్రకంపనాలు మొదలయ్యాయి. నోట మాటలు పెగలటం లేదు. ఆసరాకు పక్కనే పాదుకోసం పాతివున్న కట్టెను పట్టుకున్నాను.

ఈ విషాద సందర్భంలో ఎలా స్పందించాలో నాకు ఊహకు్కూడా అందడం లేదు. ఇదే వేరే సమయాల్లో, వేరే విషయాల్లో అయితే నేను, రామం అనర్గళంగా మాట్లాడుకునేవాళ్ళం. కాని 'ఇక నేను కొద్దిరోజులు మాత్రమే బతికేది' అంటున్న మనిషితో ఏం మాట్లాడాలి. అందునా ఉన్నట్టుండి ఘోరమైన వార్త వెల్లడిస్తే నోట మాట రాక మౌనంగా ఉండిపోయాను.

చిన్నప్పుడు కలిసి మెలిసి పెరిగిన వాళ్ళం. రోజంతా చదువులతో, ఆటపాటలతో గడిపిన వాళ్ళం, బ్రతుకు తెరువు కోసం దారులు వేరైనా ప్రతి సంవత్సరం ఒక్కసారైనా తప్పకుండా కలుస్తూ యోగక్షేమాలు విచారించుకునే వాళ్ళం, కుటుంబాల మంచి చెడ్డలు అడిగి తెలుసుకునేవాళ్ళం, చేదోడువాదోడుగా ఉండేవాళ్ళం, మా మధ్య పెంచుకున్న అనుభూతులు ఎన్నెన్నో, దాచుకున్న జ్ఞాపకాలు మరెన్నో. అలాంటిది రామం ఇప్పుడు 'నేను వీడ్కోలు తీసుకుంటున్నాను. ఇక తిరిగి రాను' అంటుంటే ఏమీ మాట్లాడలేని అశక్తతతో కొట్టుమిట్టాడుతున్నాను.

రామం చెప్పిన మాటలు నా మీద స్లోపాయిజన్‌లా పని చేసి తలకెక్కడం మొదలెట్టాయి. హృదయంలో విషాదం ముంచెత్తగా, నా కళ్ళలో నీళ్ళు ఉబికాయి.

"రంగయ్యా, ఈ రోజు కూరలోకి కొన్ని టమాటాలు, బెండకాయలు కోసివ్వు" పాలేరుతో చెపుతున్నాడు రామం.

రామానికున్న వ్యాధి గురించి ఇంకా అందరికి తెలిసినట్టు లేదు. రంగయ్య మాములుగానే సాగు గురించి రామంతో మాట్లాడుతున్నాడు. రామం కూడా రంగయ్యతో ఎప్పటిలాగే వ్యవసాయం మీద రాబడి, ఖర్చుల గురించి మాట్లాడుతున్నాడు. నిశ్చలంగా మాట్లాడుతున్న రామాన్ని చూస్తూ నేను విస్మయం చెందాను. రంగయ్య కూరగాయలు కోయటానికి వెళ్ళాడు.

చిరునవ్వుతో నా వద్దకు వచ్చి నా భుజం మీద చెయ్యి వేసాడు రామం. అతన్ని చూస్తుంటే ఎందుకో ఆ క్షణంలో భయమేసింది.

"నీకు చావంటే భయం వెయ్యటం లేదా?" ధైర్యం తెచ్చుకుని అడిగాను.

"ఎందుకు భయం! ఐ విల్ స్లీప్ వెన్ ఐయాం డెడ్ రోజూ నిద్రపోవడం లేదు. ఇదీ అలాగే అనుకుంటాను. కాని ఒక్కటే తేడా. తిరిగి లేవని దీర్ఘ నిద్రే మరణం." తేలిగ్గా చెప్పాడు.

'ఎలాగూ చావు తప్పదు' అని తెలిసి తెచ్చి పెట్టుకున్న మొండి ధైర్యం కాదని నాకు తెలుసు. రామం రోజూ క్రమం తప్పకుండా గ్రంధాలయానికి వెడతాడు. ఎన్నెన్నో గ్రంధాలను తిరగేసాడు. తెలుగు, ఇంగ్లీషు భాషలలో మహామహుల రచనలను చదివాడు. ఆ అలవాటువల్ల అబ్బిన జ్ఞానం అతని మాటల్లో ఎప్పుడూ కనిపిస్తుంది.

కాని, ఇప్పుడు మాట్లాడేది మరణం గురించి. అందునా తన చావు గురించి. అంత సులభంగా మాట్లాడడం సాధ్యమా?

"అయినా మనిషికి చావంటే ఎందుకో అంత భయం. తనకు ఇప్పట్లో మరణం లేదనే భ్రమలో ప్రతిరోజూ బ్రతకటం వలన అనుకుంటాను. జీవి పుట్టిన క్షణం నుండి ఎల్లవేళలా చావు నీడలా వెన్నంటే ఉంటుంది. తెలిసో తెలియకో కొన్ని సార్లు దాని అంచులవరకు వెళ్ళివస్తాడు. ప్రతి ఒక్కరూ ఎప్పుడో ఒకప్పుడు నూకలు చెల్లి ఈ లోక నుండి నిష్క్రమించేవారే. ఏమంటావు?"

పెల్లుబికి వస్తున్న దుఃఖాన్ని దిగమింగటానికి ప్రయత్నిస్తే గొంతులో బాధ వెలిసింది. రామం అంత ధైర్యంగా ఉండి మాట్లాడుతుంటే నేను కూడా ఏదో ఒకటి మాట్లాడాలి. ఈ పరిస్థితుల్లో నేను డీలాపడి అతని అశక్తుణ్ని చేయకూడదు.

"నీవనేది నిజమే, రామం! కాని మరి మనిషి ఈ భూమ్మీద ఒంటరిగా జీవించడం లేదుకదా. కాల్రక్రమేణ అతను ఎన్నో బంధాలను పెంచుకుంటాడు. వాటన్నింటిని తెంపుకుని శాశ్వతంగా వెళ్ళటం బాధాకరం."

"అక్కడే మనిషి వివేకం ఇంకా పెరగవలసింది, సుదర్శన్! ఈ ప్రపంచంలో సర్వకాల సర్వావస్థలయందు తధ్యం అని చెప్పుకోబడే విషయం ఒక్కటే. అదే మరణం. ఆ సత్యం తెలిసుండి కూడా ప్రతిమనిషి తనది మృత్యువులేని జీవనం అనుకుంటూ జీవిస్తాడు. తధ్యమైన మరణం నుండి తప్పించుకునే వృధాప్రయాస చెయ్యడం కన్నా దాన్ని నవ్వుతూ ఆహ్వానించే అలవాటును నేర్చుకోవచ్చుగదా?"

నాలో ఎన్నో భావాల కలగలుపుగా రేగుతున్నాయి. ఏదో మాట్లాడాలనుకుంటున్నాను. కాని మాటలు అందటం లేదు. మళ్ళీ పాతమాటే అందుకున్నాను.

"నువ్వెన్నైనా చెప్పు. పెంచుకున్న కోరికలను, ఆశలను, ఆప్యాయతలను వదిలివెళ్ళటం అంత సులువుకాదు."

"మనిషి పుట్టినప్పటినుండి శారీరకంగా, మానసికంగా దినదినాభివృద్ధి చెందుతుంటాడుగా. మరణం కూడా ఆ పరిణితిలోని ఒక భాగమే అని అంగీకరిస్తే ఇక ఏ సమస్యా ఉండదు కదా, సుదర్శనం." అంటూ రంగయ్య ఇచ్చిన కూరగాయలు తీసుకుని ఇంటికి దారి తీసాడు రామం. అతని పక్కన నడవాలంటే ఎందుకో సంకోచించాను. రెండడుగులు వెనకగా నడవటం మొదలు పెట్టాను.

"సారీ సుదర్శన్! నిన్ను పిలిపించుకుని ఇలా కృంగదీసే వార్త చెప్పుతున్నందుకు. కాని, నేను చనిపోయేముందు నాకు ప్రియమైన వాళ్ళను కలుసుకుని ఆఖరుసారిగా మాట్లాడుకోవాలని నా కోరిక. అందుకే నిన్ను రమ్మని చెప్పింది."

ఆ మాటలు విన్న నాకు ఆపుకోలేనంత ఏడుపొచ్చేసింది. ఏడ్పుతో గొంతు పెగలగా ముందుకెళ్ళి రామం భుజంమ్మీద చెయ్యి వేసి ఆపాను.

"సుదర్శన్, చిన్నపిల్లవాడిలా ఏంటా ఏడుపు?" నా కన్నీటిని తుడిచాడు.

"ఐ యాం వెరీ సారీ, రామం! నీకు ఇలాంటి వ్యాధి వస్తుందని అనుకోలేదు. యూ ఆర్ మై బెస్ట్ ఫ్రెండ్ ఐ విల్ మిస్ యూ" అంటుంటే నా గొంతు గాధ్గదికమైంది.

రామం భుజం మీద ముఖం పెట్టి వెక్కి వెక్కి ఏడ్చాను.

"ఊరుకో సుదర్శన్, ఎవరైనా చూస్తే బావుండదు. నేనింకా ఈ విషయం ఊళ్ళో వాళ్ళకి ఎవ్వరికి చెప్పలేదు" అంటూ నన్ను అనునయించాడు.

తోటలో నుండి బయటపడి రోడ్డు మీదకు వచ్చాం. ఈసారి నేను రామంతో సమానంగా నడవడం మొదలెట్టాను. కొద్ది కాలం తర్వాత శాశ్వతంగా విడిచిపెట్టి పోయే మిత్రునితో మిగిలిన అమూల్యమైన సమయాన్ని నిస్సంకోచంగా గడపాలికదా.

"నిజంగా దేవుడనే వాడుంటే ఇప్పుడే నిలదీసి అడుగుతాను. నీకు ఇంతటి ఆపద తీసుకొచ్చినందుకు. ఆ కాన్సర్ వ్యాధి నీకే రావాలా?" నా అసహాయతకి నన్ను నేనే నిందించుకుంటూ ఉద్రేకంగా మాట్లాడాను.

నా ఆక్రోశాన్ని చూసి "ప్రతీ చావుకి ఓ కారణం ఉండాలి. మూడొందల ఏళ్ళ క్రితం మనిషి చావుకు వంద కారణాలే ఉండేవట. కానీ ఇప్పుడు మూడు వేలకు పైగా కారణాలున్నాయట. అంటే మనిషి ఒక ప్రక్క అభివృద్ధి చెందుతూనే, మానవాళి క్షేమాన్ని ఆకాంక్షిస్తూనే ఇంకో పక్క తనకు తెలియకుండానే చావుకి కొత్త దారులు కనుక్కుంటున్నాడన్న మాట." ముఖంలో చిరునవ్వుతో అన్నాడు.

రామం స్థానంలో వేరొకరుంటే నేను ఓదార్చవలసి వచ్చేది. కాని విచిత్రం, బేలపడిన నన్ను రామం ఉపశమింపజేస్తున్నాడు.

"యుద్ధంలో పర్వతంలా ఉండే రావణుడు రాముని శరఘాతానికి కుప్పకూలి మరణిస్తే, అతన్ని చూసి మండోదరి 'కామాంధుడివైన నీకు తగిన శాస్తే జరిగింది. సీత నీ మృత్యువుకు కారణమైంది. అయినా సీత నాకంటే ఏమంత అందగత్తే కాదుకదా' అని మనసులో అనుకుందట" అంటూ ఫక్కున నవ్వాడు. గంభీరంగా ఉన్న వాతావరణాన్ని తేలికపరుస్తున్న రామాన్ని మనసులో అభినందించాను.

రామం ఇంటి దరిదాపుల్లోకి వచ్చాము. ఇంటికి వెడితే వాతావరణం మారుతుంది. అక్కడ లక్ష్మి ఉంటుంది. ఈ సున్నిత విషయాన్ని లక్ష్మితో ఏం మాట్లాడాలా, ఎలా వ్యవహరించాలో తెలియని తికమకలో పడ్డాను.

అప్రయత్నంగా నా అడుగులు వెనకపడ్డాయి. రామాన్ని అనుసరించాను.

"చివరగా ఓ మాట సుదర్శన్! ఇప్పటివరకు అన్నీ కృంగదీసే మాటలు మాట్లాడాను. కాని ఈ మరణవార్త వల్ల నాకు కొంత మేలుకూడా జరిగింది. గత నెలరోజులుగా నేను ప్రతినిమిషం నిండుగా జీవించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాను. నాకు ఈ విషయం నలభై సంవత్సరాల క్రితమే తెలిసుంటే ఇంకెంత పరిపూర్ణంగా జీవించే వాడినో కదా అని ఇప్పుడూ అనిపిస్తోంది."

వేదాంతిలా మాట్లాడుతున్న రామాన్ని చూచి నివ్వెరపోయాను. 'ఈ భవబంధాలను అంటీముట్టనట్టుగా తీసుకోవడం ఒక మనిషికి సాధ్యమేనా? అసలు స్థితప్రజ్ఞుడనే వాడుంటాడా? ఉండొచ్చు. నా కళ్ళెదుటే నిలుచున్నాడుగా. ఇంతకుముందు తెలిసిన రామంకంటే వందరెట్ల వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నాడు. మరణం చాలా శక్తివంతమైంది. జీవిని ఎల్లప్పుడు పొంచి ఉంటూ, ఎప్పుడెప్పుడు కబళిద్దామా అని ఎదురు చేసే మరణం తన సమయాన్ని ముందే వెల్లడిస్తే మనిషికి మరింత జ్ఞానోదయమవుతుంది.'

❀ ❀ ❀

మేమిద్దరం ఈ విషాదాన్ని మరిచేసి ఉల్లాసంగా ఎన్నో కబుర్లు చెప్పుకున్నాం. ఎప్పటిలాగే ఊర్లోకి వెళ్ళి తెలిసిన వాళ్ళను ఆప్యాయంగా పలకరించాం.

రామం తాను చేయబోయే పనుల గురించి టూకీగా వివరించాడు. రోజూ రాత్రి చదువురాని కూలీలకు చదువు నేర్పుతున్నాడట. ఓ పెద్ద గులాబీతోటను పెంచి ఊళ్ళోని పిల్లలకు రోజూ పూలను పంచుతాడట. తనకు తెలిసిన దూరపు బంధువుల ఊళ్ళకు వెళ్ళి ఓసారి పలకరించి వస్తాడట.

చీకటి కమ్ముకొస్తుంటే నేను లేచి 'ఇక నేను వెళ్ళొస్తాను... వెళతాను...' తటపటాయిస్తూ అన్నాను. హైదరాబాదు వెళ్ళటానికి అదే ఆఖరి బస్సు. బ్యాగులోకి లుంగీ, తుండు సర్దుకున్నాను.

'పద నేను కూడా బస్ స్టాండు వరకు వస్తాను' అంటూ లేచాడు రామం.

మౌనం తోడుకాగా మేమిద్దరం నడవటం మొదలు పెట్టాము. రాత్రి తొమ్మిదయింది. పొలాల్లో రోజంతా కష్టపడ్డ ఊరు నిద్రకు ఉపక్రమించింది. వీధుల్లో మనిషి అలికిడి లేదు.

బస్టాండులో బస్సు నిలబడి ఉంది. బడ్డీకొట్లు, హోటళ్ళు మూసివేసారు. వాటి తాలూకు మనుషులు బెంచీల మీద, బల్లమీద దుప్పట్లు లాగి నిద్రపోతున్నారు. అక్కడక్కడ విసిరేసినట్టుగా ఉన్నారు ప్రయాణీకులు.

బస్సు బయలుదేరటానికి ఇంకా టైం ఉన్నట్టుంది. కొద్ది దూరంలో డ్రైవర్, కండక్టర్ సిగరెట్లు కాలుస్తూ పిచ్చాపాటి మాట్లాడుకుంటున్నారు. నేను లోనికెళ్ళి ఓ కిటికీ పక్కన కూర్చున్నాను. బయట కిటికీ దగ్గరకు వచ్చి నిలబడ్డాడు రామం. 'బై అనాలా? మళ్ళీ కలుద్దాం అనాలా?'... ఏమో, నోట మాట పెగలని పరిస్థితి.

హైదరాబాద్ వెళ్ళిన తర్వాత భార్యతో మాట్లాడాలి. ఈ కష్టకాలంలో రామానికి, అతని కుటుంబానికి మా తరఫున ఏం సహాయం చెయ్యవచ్చో చర్చించుకోవాలి. అప్పుడు కుటుంబసమేతంతా వచ్చి రామాన్ని చూడవచ్చు. ఆలోచిస్తున్న నాకు ఎవరో సన్నగా ఏడుస్తున్నట్టు వినిపించింది.

తలెత్తి రామం వైపు చూసాను. ఆశ్చర్యం! రామం కళ్ళలో కన్నీరు. దూరంగా లైట్ స్థంభం నుండి వస్తున్న కాంతిలో కన్నీరు తళుక్కుమని మెరుస్తున్నది.

ఇప్పటి వరకు తామరాకు మీది నీటిబొట్టులా మసలిన రామం ఏడుస్తున్నాడా?. ఇప్పటివరకు స్థితప్రజ్ఞుడిలా మాట్లాడిన రామం కంటి తడికి కారణం ఏమిటో?

"రామం! నువ్వు ఏడుస్తున్నావా? ఇప్పటివరకు నాకు ఎన్నో మంచి విషయాలు చెప్పి అకస్మాత్తుగా రోదిస్తున్నావేమిటి?" కంగారుపడుతూ ప్రశ్నించాను.

"కరక్టే! ఇప్పటివరకు నర్మగర్భంగా ఎన్నో సంగతులు మాట్లాడాను. ఎంతో ధైర్యాన్ని ప్రదర్శించాను. కాని నాలో కుమ్మరి పురుగులా తొలుస్తున్న ఒక విషయాన్ని మాత్రం పైకి ప్రదర్శించకుండా ఎంతో జాగర్తపడ్డాను" అంటూ ఉబికి వస్తున్న కన్నీటిని భుజం పైనున్న కండువాతో తుడుచుకున్నాడు.

పైన పూర్ణచంద్రుడు తళతళా మెరిసిపోతున్నాడు. కన్నీటితో తడిసిన రామం చెంపలు వెన్నెల్లో తళుక్కుమని మెరుస్తున్నాయి. కాంతి నీటి మీద పడి పరావర్తనం చెందినపుడు వచ్చేదే తళుకు. అంతేకాని అవి ఆనందబాష్పాలా, లేక విషాదపు కన్నీళ్ళా అని కిరణాలకేం తెలుసు. ఒకసారిగా చిన్నపిల్లాడిలా ప్రవర్తిస్తున్న రామం ముఖంలోకి అలాగే చూస్తూ ఉండిపోయాను. ఏం చెపుతాడో విందామని ఎదురు చూసాను.

"నేను మాట్లాడేది లక్ష్మి గురించి, సుదర్శన్! నా బాధంతా ఆవిడ గురించే. నేను చనిపోతున్నానే బాధ నాకు ఏ కోశానా లేదు. కాని ఇప్పటివరకు నాతో కలిసి ముప్పై సంవత్సరాలు జీవితాన్ని పంచుకున్న లక్ష్మిని ఒంటరిని చేసి వెళుతున్నాననే భావన నన్ను కలిచివేస్తున్నది." మనసులోని లోతైన పొరలనుండి బయటకు తన్ను కొస్తున్న బాధను చెప్పుకుపోతున్నాడు.

"తనకు పద్దెనిమిది ఏళ్ళున్నప్పుడు పసుపు బట్టలతో పెళ్ళి పీటల మీద కూర్చున్న లక్ష్మి ముఖం నాకు ఇప్పటికీ చెక్కుచెదరకుండా గుర్తుంది. అమాయకమైన ముఖం. పెళ్ళిని, పెళ్ళి తంతుని ఆటపాటల్లా ఎంతో సంతోషంగా చేసుకుంది. ఉద్యోగరీత్యా నేనెలాంటి మారుమూల పల్లె వెళ్ళినా అభ్యంతరం చెప్పకూండా వచ్చేది. కొత్త ప్రదేశం, కొత్త మనుషులను తన కోమల స్వభావంతో ఇట్టే కలుపుకుని

పోయేది. నోరు మంచిదైతే ఊరు మంచిది అవుతుందంటారు. తన మృదువైన మాటలతో చుట్టుపక్కల వారిని మంచి చేసుకునేది. వాళ్ళు తనకు 'టీచరమ్మ' హోదా కలిపించేవారు."

"ఎప్పుడు నన్ను వదిలి ఆవిడ భోజనం చెయ్యటం నేనెరగను. ఎప్పుడూ కష్టసుఖాల్లో నా హితాన్నే కోరేది. నా జీవితం ఇప్పటివరకు ప్రశాంతంగా గడిచిందంటే దాని వెనకాల లక్ష్మి పడ్డ శ్రమ ఎంతో ఉంది. " కన్నీళ్ళు నిండిన ముఖంతో చెప్పుకుపోతున్నాడు రామం. "అలాంటి లక్ష్మిని ఒంటరిదాన్ని చేస్తున్నానంటే నాకు గుండెకోతగా ఉంది, సుదర్శన్! ఆడైనా, మగైనా మనిషికి వైధవ్యాన్ని మించిన దుఃఖం మరోకటి లేదు" కన్నీళ్ళు నిండిన ముఖంతో చెప్పుకుపోతున్నాడు రామం.

డ్రైవర్, కండక్టర్ బస్సులోకి వచ్చారు. బస్సు కదిలింది. చివరిసారిగా రామంతో చేయికలిపి 'బై.. రామం' అన్నాను. బస్సు వెడుతుంటే చీకట్లోకి అదృశ్యమయ్యాడు రామం. కాని రామం మాటలు పదేపదే చెవుల్లోకి వినవస్తున్నాయి.

నిజం! వివాహబంధం ఎంత విచిత్రమైంది. ఇద్దరు మనుషులు ఒకటై, భార్యాభర్తల్లాగా స్నేహితుల్లాగా, శ్రేయోభిలాషుల్లాగా ఒకే జీవితాన్ని గడుపుతూ ఒకరికొకరు ఇంకొకరు సమయాన్ని, శక్తిని వెచ్చిస్తూ బతుకుతారు. ఇంతకంటే బలమైన బంధం ఇంకొకటి లేదు.

జీవితం కాలక్రమేణ ఎన్నో మార్పులు చెందుతుంది. ఎన్నో సుఖదుఃఖాలకు లోనౌతుంది. కాలం తన శక్తితో వాటన్నింటిని మరపింపజేస్తుంది. కాని మనిషికి ఆఖరి నిమిషం వరకు మెరుపు తగ్గకుండా నిలిచేది తనతో సాంగత్యం చేసిన మనిషి జ్ఞాపకాలే.

"మరి ఇంతకూ రామం మరణాన్ని నవ్వుతూ ఆహ్వానిస్తున్నట్టా? లేనట్టా?" అన్న ఆలోచనలో పడ్డాను.

ఇంతలో ఓ చల్లగాలి తెమ్మెర విసురుగా వచ్చి ముఖానికి తగిలింది. కిటికీ అద్దాన్ని లాగి మూసాను. కప్పుకోటానికి దుప్పటి లేదని గుర్తుకొచ్చింది. గబగబ అరచేతుల్ని రాచుకుని వేడిని చెంపలకు అద్దుకున్నాను. ఒళ్ళంతా దగ్గరకు ముడుచుకుని చేతులను మోకాళ్ళ మధ్యలో దాచాను. చలి కొద్దిగా తగ్గింది.

కిటికీలో నుండి బయటకు చూసాను. ఆకాశంలో పున్నమి చంద్రుడు వెలిగిపోతున్నాడు. కాని ఇంతలో ఓ కారు మేఘం వేగంగా వచ్చి చంద్రుణ్ణి ముంచేసింది. మానసికంగా అలసిన నేను కళ్ళు మూసుకుని సీట్లో వెనక్కి వాలాను.

❀ ❀ ❀

వరంగల్ జిల్లా ఇనుగుర్తి గ్రామంలో పుట్టిపెరిగిన తాటిపాముల మృత్యుంజయుడు , భార్య జయమాల, కుమారుడు శ్రీదత్తలతో మిల్పిటాస్, కాలిఫోర్నియాలో నివాసం. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సివిల్ ఇంజినీర్‌గా ఆరేళ్ళు పనిచేసి అటు తర్వాత అమెరికాలో రెండు మాస్టర్స్ డిగ్రీలు చదివారు. గతపదేళ్ళుగా ఫైనాన్షియల్ సాఫ్ట్‌వేర్ రంగంలో వివిధ హోదాల్లో పనిచేస్తున్నారు. భార్య ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో టీచర్. కుమారుడు హైస్కూలు విద్యార్థి.

తెలుగు సాహితీ కృషి: -2006 సంవత్సరం సిలికానాంధ్ర-రచన సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించిన కథలపోటీలో 'అందమైన పువ్వు' కథకి ప్రోత్సాహక బహుమతి లభించింది. - 'సుజనరంజని' వెబ్ మాసపత్రికలో 2006 సంవత్సరంలో 'నవ్వులనదిలో' శీర్షికన నెలనెలా ఒక హాస్యనాటికని రాశారు. ఈ నాటికలని అమెరికాలోని పలు సంస్థలు రంగస్థలమ్మీద ప్రదర్శించాయి. - 2007 సంవత్సరంలో 'పరదేశీ కతలు' శీర్షికన ప్రవాసాంధ్ర జీవన ఇతివృత్తాలతో నెలనెలా ఒక గల్పిక రాసారు. - సుజనరంజని ప్రత్యేక వార్షిక సంచికలకు సంపాదకునిగా పనిచేసారు. - ఈమాట, తెలుగుజ్యోతి మొదలైన వెబ్ మాసపత్రికల్లో, కాలిఫోర్నియా సాహితీ సదస్సు ప్రత్యేక సంచికల్లో కొన్ని కథలు, కవితలు ప్రచురించబడ్డాయి.